

מנחת חינוך מצוה כד

וגם נ"פ הא דמבואר בש"ס ור"מ וש"פ דכל היוצאים חוץ לתחום ברשות יש להם אלפיים אמה במקום שהגיע וכן אם נעשה מעשה יש לו במקום הזה אלפיים כאילו שבת בה"ש זה דוקא תחום דרבנן הם אמרו וכו' וזה תקנות ר"ג ברי"ה אבל אם יצא חוץ לג"פ לשיטות אלו ודאי אינו רשאי לילך שם אפי' אמה דעד עתה הי' מהלך ברשות מחמת סכנה אבל אם כלתה הסכנה ודאי אסור לילך וא"י חז"ל לעקור דבר מה"ת בקו"ע ו"פ. ומ"מ תקנות ר"ג הי' מועיל לענין קידוש החודש כי בודאי רוב עדים היו באים מתוך ג"פ רק חוץ לתחום דרבנן וע"ז הי' התקנה ולבא ממקום רחוק לא הי' שכיח ופשוט.

שו"ת הר עיני אורח חיים ב סימן י

רופא שנקרא לחולה מסוכן, אם מותר לו לחזור לביתו מטעם שהתירו סופו משום תחילתו.

ע"ד השאלה ברופא שדירתו בפרדס חנה ובשבת קדש נקרא בדחיפות לחולה בחדרה ונסע לשם במכונית שלו ואח"כ חזר עמה לביתו בפרדס חנה, וכבה שם את המכונית, כי חושש שמא יקראוהו לחולה אחר ע"כ אינו מניחו שיהא דלוק. הנה לא ידעתי מדוע כת"ר שם את הדגש על מה שכבה את המכונית בהגיעו לביתו, שכבוי הוא מדרבנן ולא מסתפק על עצם החזרה לביתו שיש בזה משום הבערה דאורייתא. ולדעתי אין להתיר בזה משום התירו סופו משום תחילתו (ומטעם כדי שלא להכשיל לעתיד לבוא שלא ירצה לבוא להצלת החולה), וכמו שיתבאר להלן.

א. במג"א (סימן תצ"ו ס"ק יח) כתב דלא התירו סופם משום תחילתם אלא במלאכה דרבנן אבל לא באיסור דאורייתא. ... ויעויין בגשמת אדם כלל צא. ב. גם באיסור דרבנן אנו לא אומרים מעצמינו התירו סופם משום תחילתן אלא במקום שמצינו במשנה ובגמרא, ואם אמנם מצינו במשנה (ר"ה דף כג ע"ב) שהקילו חז"ל לחכמה הבאה לילד ולהבא להציל מפני הדליקה, אבל הקולא שם היא רק לענין שיש להם דין כאנשי העיר להיות להם אלפיים אמה לכל רוח אבל לא התירו להם לחזור לבתיהם (וראה שו"ע ס' חזו), וגם בזה מבואר בריש"ב"א (ר"ה ריש פ"ב סד"ה אם) שהוא משום שהתירו בזה משום תחומים דרבנן, שכתב שם וז"ל: והתקין ר"ג וכו' פ"י כיון שבאו ברשות עשאוהו כאילו קנה שבתו ומשלך נתנו לך דאיסור תחומין דרבנן, עכ"ל. ויעויין בשטמק"ז ביצה שם (ד"ה הקשה הרשב"א) בשם מורו, שלפיכך לא מנן דין זה בין אלה שהתירו סופם משום תחילתן משום שלא התירו להם לחזור לבתיהם]. ואף שלענין היוצאים להציל מן הגויים אמרו בעירובין שכל היוצאים להציל חוזרים בכלי זינים למקומם (ראה שו"ע ס' תז, שכט), כבר כתב בשטמק"ז (ביצה י ע"ב ד"ה הקשה הרשב"א) דהתם לא משום התירו סופן משום תחילתן הוא אלא משום סכנה הן שחוזרים ונושאים כלי זינים אפילו בשבת. ... אולם בתוס' עירובין (דף מד ע"א ד"ה כל) משמע שההיתר הוא משום שהתירו סופן משום תחילתן ... וכן הוא בחידושי הרשב"א ביצה (דף יא ע"ב ד"ה בפלוגתא). אולם גם להתוס' והרשב"א עכ"ל שההיתר לחזור הוא רק בהא דיוצאים להציל מן העכו"ם, אבל בחכמה והבא להציל מהגויים ומהנהר לא התירו חזרה לביתו אלא שיהא כאנשי העיר שיהיה לו אלפיים לכל צד וכנ"ל ... ואולי אפשר לפרש בדעתם שההיתר הוא אמנם משום התירו סופם וכו' אבל רק התם התירו לחזור בכלי זינים משום דאחרי שהולכים בחזרה לביתם הם כבר בסכנה אם לא ילכו בכלי זינים, ... ע"ז מועיל ההיתר דהתירו סופם וכו', משא"כ בחכמה והבא להציל מהנהר חוץ לתחום וכו'.

המורם מכל הנ"ל שאפילו כבוי דרבנן אין להתיר בנ"ד סופו משום תחילתו מטעם דאם לא נתיר לו לא ילך אצל החולה. ויצי"ע בתשובות חתם סופר ח"מ (סימן קצד) שדן שם לענין חופא יהודי שקבוע בשכר ונוסע בעגלה לפקח על נפשות חילי יהודים ועכו"ם וכו' אם מותר לו לחזור למקומו ע"י שם. ולכן אין היתר להרופא הזה אלא לצמצם בהדלק כשיעור שיהא בו רק בכדי ללכת ולנסוע להחולה ולשבות שמה עד מוצ"ש ורק אם יודע שבמקום דירתו יש לפניו חולה שיש בו סכנה, הרי בודאי שריא לו לחזור לביתו בשביל החולה שצריך לבקרו, אבל כבוי בשביל הפסד הדלק זה אין להתירו וגם הנסיעה בחזרה לביתו אין להתיר לו.

שו"ת חתם סופר חלק ה - השבטות סימן קצד

ונ"ל דעכ"פ אסור לחזור למקומו אחר שעסק ברפואו של אותו הגוי דלא דמי להחולכי' להציל מן הגויים דחוזרים למקומם דהתירו סופם משום תחילתם שמא לא ילכו ויהי סכנה לישראלים אבל הכא אף ע"ג דאם לא ילך לעסוק ברפואת אפרו שהי' סכנה מ"מ אין להתיר לחזור משום תחילתם דהכא שגם הוא בסכנה



כל היוצאים להציל

חזרת צוותי רפואה וביטחון למקומן

בשבת

גמרא עירובין דף מד עמוד ב

משנה. מי שיצא ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה - יש לו אלפים אמה לכל רוח. אם היה בתוך התחום - כאילו לא יצא. כל היוצאים להציל חוזרין למקומן.

ר"י

מי שיצא ברשות - כגון לעדות החדש, או להציל מן הגויים ומן הנהר, או חכמה הנאלה לילד. כבר נעשה מעשה - ואיך כריך לילך.

חוספות

כל היוצאים להציל חוזרין למקומן - הא ללא חסין ליה כפ"ק דביצה (דף יא): גבי הנך ג' דהתירו סופן משום תחילתן דזה אינו חיודוש וכל הגהו כריכי כדלמתינן התם.

גמרא עירובין דף מה עמוד א

וכל היוצאים להציל חוזרין למקומן. ואפילו טובא? והא אמרת רישא אלפים אמה ותו לא? - אמר רב יהודה אמר רב: שחוזרין בכלי זינים למקומן. ומאי קושיא? דילמא להציל שאני - אלא, אי קשיא הא קשיא: דתנן, בראשונה לא היו זינים משם כל היום כולו, התקין רבן גמליאל הזקן שיש להן אלפים אמה לכל רוח. ולא אלו בלבד אמרו, אלא אפילו חכמה הבאה לילד, והבא להציל מן הגויים ומן הנהר ומן המפולת ומן הדליקה - הרי הן כאנשי העיר, ויש להן אלפים אמה לכל רוח. ותו לא? והא אמרת: כל היוצאים להציל חוזרין למקומן, אפילו טובא? - אמר רב (יהודה אמר רב): שחוזרין בכלי זינים למקומן. כדתניא: בראשונה היו מניחין כלי זינים בבית הסמוך לחומה, פעם אחת הכירו בהן אויבים ורדפו אחריהם, ונכנסו ליטול כלי זינים, ונכנסו אויבים אחריהן. דחקו זה את זה, והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו אויבים. באותה שעה התקינו שיהו חוזרין למקומן בכלי זינים. רב נחמן בר יצחק אמר: לא קשיא; כאן - שנצחו ישראל את אומות העולם, כאן - שנצחו אומות העולם את עצמן.

ר"י

ואפילו טובא - יותר מארכענת אלפים, נתמיהו: והאמרת רישא: היכא ללא מיכלען - אלפים אמה ליה, ותו לא....

לא היו זינים משם - כיוצאין חוץ לתחום להעניד על החדש מיימי, במסכת ראש השנה (כג, ב), לא היו זינים, דמי שיצא חוץ לתחום אין לו אלא ארכען אמתו.

והבא להציל מן הגויים כו' - וקאמרו: אלפים ותו לא, ומתניתין קתני כל היוצאים להציל חוזרין למקומן, ואפילו טובא.

מניחים כלי זינים - בחזרתה, צבית החיזון שמוצאין חוץ לחומה.

הכירו בהן אויבים - שיצאו חוץ לעיר, ורדפו אחריהן.

נכנסו - היוצאין ליטול כלי זינים והצבית כו', ודחקו זה את זה.

נצחו ישראל - אלפים ותו לא.

נצחו אומות העולם - חוזרין למקומן אפילו טובא.

רמב"ם הלכות שבת פרק כו הלכה יז

היה יוצא ברשות ואמרו לו והוא הולך בדרך כבר נעשית המצוה שיצאת לעשות יש לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח, ואם היה מקצת תחום שיצא ממנו ברשות מובלע בתוך אלפים אמה שיש לו ממקומו הרי זה חוזר למקומו וכאילו לא יצא, וכל היוצאים להציל נפשות ישראל מיד גויים או מן הנהר, או מן המפולת יש להם אלפים אמה לכל רוח ממקום שהצילו בו, ואם היתה יד הגויים תקיפה והיו מפחדים לשבות במקום שהצילו בו הרי אלו חוזרין בשבת למקומן ובכלי זינים.

רמב"ם הלכות שבת פרק כו הלכה כג

גויים שצרו על עיירות ישראל אם באו על עסקי ממון אין מחללין עליהן את השבת ואין עושין עמהן מלחמה, ובעיר הסמוכה לספר אפי' לא באו אלא על עסקי תבן וקש ויצאין עליהן בכלי זינים ומחללין עליהן את השבת, ובכל מקום אם באו על עסקי נפשות או שערכו מלחמה או שצרו סתם יוצאין עליהן בכלי זינים ומחללין עליהן את השבת, ומצוה על כל ישראל שיכולין לבוא ליצאת ולעזור לאחיהם שבמצור ולהצילם מיד הגויים בשבת, ואסור להן להתמהמה למוצאי שבת, וכשיצילו את אחיהן מותר להן לחזור בכלי זינים שלהן למקומם בשבת כדי שלא להכשילן לעתיד לבוא.

יד איתן

אלא שמי"ש כאן רבינו דהטעם שחוזרין למקומן בכלי זינים הוא כדי שלא להכשילן לעתיד לבוא ליתא בגמ' אלא מפני מעשה שהיה אמרו כן. וכבר הכניס בזה הלח"מ פ"ו מהל' מלכים. ומ"מ גם מהתוס' משמע מהא דתנן שכל היוצא להציל חוזרין למקומן לטעמא משום תחילתן ע"ש.

אדרבא עיקור הסכנה הוא על עצמו ליכא למיחש שאם לא יתירו לו לחזור לא ילך פעם אחרת ויא' שהוא יחוש לעצמו משא"כ בהולכי' להציל מן הגייס וכו' שהולכי' להצלת אחרים בהא איכא למיחש וק"ל:

**שו"ת צ"ח אליעזר חלק ח סימן טו - קוני' משיבת נפש פרק ז**

(יא) וכמו"כ כשרופא קרוא מבית פרטי או מביה"ח אל חולה שיש בו סכנה ועליו למהר אליו בנסיעה במונית, אסור לו בגמר הטיפול לחזור לביתו עם מכונית מהחשש פן מחכה לו גם בבית חולה שיבי"ס, דכאמור חשיב"ס לא שכיח ואוליגן בתר רוב ברוב ומיעוט דליתא קמן. ונאין חולה לפנינו, כדברי הגו"ב והח"ס הנ"ל. ואותו הדבר גם כאשר מכונית של מד"א מובילה בשבת חשיב"ס אסור לה לחזור למקומה כשהנהגה הוא יהודי מחשש פן קרוי הוא ממקום תחנתו אל חשיב"ס ומהטעם האמור, אם לא בהיכא שלפי הרישום אצלם מימת החול הם נקראים עפ"י רוב כמה פעמים בכל יום ויום לחשיב"ס דאזי יש כבר מקום לתלות שעפ"י רוב הוא קרוי כבר לחשיב"ס והקוראים לא יודעים לאן לפנות, אם לא במקום התחנה, וזה יתכן בערים הגדולות.

ונידוננו לא דמי להנפקס בסי' שכתב סעי' ו' דיוצאין עליהן בכלי זיין אפי' לא באו עדיין אלא רוצים לבוא ע"ש ובמ"ב ס"ק ט"ז, דבשם הרי האנשים שרוצים לבוא נמצאים לפנינו, ואנו יודעים את מקום המצאם ומשא"כ בנידוננו שעוד לא ידוע לנו בכלל מהימצאות של חשיב"ס, ואנו רוצים רק להניח בכזה מדעתנו מבלי שיהא אפילו שום קול יוצא מכך, ופשוט.

(יב) ולכאורה יש להתיר החזרה של הרופא לביתו מטעם דאלי"כ נמצא אתה מכשילו לעתיד לבוא שלא ירצה לנסוע לביקור וכדאיתא בדומה לזה ... אבל זה אינו, דמשום טעמא דשלא להכשילן לעתיד לבוא לא התירו כי אם איסורים מדרבנן כטלטול הכלי זיין והליכה חוץ לתחום אבל לא איסור דאורייתא, כדמתבאר מדברי הרמב"ם ושו"ע שם וכן מדברי הרמב"ם בפכ"ז מה' שבת הי"ז ואו"ח ס"י ת"ז סעי' ג'.

ומצאתי שכבר נשאל בדומה לזה הגר"ש קלוגער ז"ל בספרו שו"ת ובחירת בחיים ס"י צ"ט, על אודות אחד שהי' לו חולה שיב"ס בתוך ביתו אשר הי' מוכרח לדרוש ברופאים אשר המה רחוקים יותר מיי"ב מיל ושלא ישראל אחר אחרים, ובא השליח לשאול אם מותר לו לחזור גם לביתו בש"ק ויש חשש בדבר דאם לא נתיר לו לחזור לביתו לא יאבה גם הלן. והשיב שחיי' להתיר לו לשוב למקומו ולחלל שבת, וראשית כותב סברא לומר דהיכא דהוי פ"ג דהוי מצוה גדולה מאד אין לחוש שימנע עבור כן לעתיד ושנית מבאר כנ"ל דשם בעירובין משום הטעם של שלא להכשילן ליע"ל לא התירו לחלל על יותר מאלפיים, ואך לטלטל הכלי זיין התירו, ולהתיר לילך חוץ לתחום לא התירו רק אם יש לו סכנה. ומאריך בבירור שיטת הרמב"ם בזה, ומסיים בלשון: וחם מלהזכיר בזה לחזור פן חיי' יהיה לבז' להתיר חילול שבת עיין שם.

אך זה שצריך לנסוע עם החולה שיב"ס אין לו לחשוב באיך שיתנהג הרופא או הנהג בחזרה בהיות וכעת הוא פקוח נפש וגם אם הנהג או הרופא לא ירצה לנסוע רק אם נרשה לו לנסוע גם חזרה, צריכים כעת להתיר לו בהיות ואחרת יסבול החשיב"ס, ולמעשה יהא אבל אחי"כ אסור לו לחזור.

**שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן פ**

יצאו להציל מתי מותרין לחזור למקומן סוף חדש סיון תשל"ח. ... אבל עיקר מה שיש לדון הוא לענין החזרה לביתו ממקום החולה כשהוא במקום רחוק ואי"א לילך רגלי' ... ואף באם כשיצטרך לשהות בזה זמן גדול יש לחוש שבני ביתו לא יניחוהו בפעם אחר וגם שהוא עצמו יתיר, אם יש להתיר לבא בחזרה בנסיעה ברכב. וזה פשוט שבמקום ריבוי האוכלוסין שמצוי שאפשר ליארע לעוד אינשי שיש צורך גם למיכל' ... שיש צורך גדול להביא המיכל' בחזרה ברכב אבל הנידון הוא כשיש עוד מיכל' בהמקום שנמצאים חברי אגודת הצלה זו וגם יש עוד חברים מאגודת הצלה זו שהוא רק לענין איש זה אם רשאי לחזור בנסיעה ברכב בכלל ... הנה מפורש בתוס' עירובין דף מ"ד ד"ה כל שכתבו הא דלא חשיב ליה כפ"ק דביצה גבי הנך ג' דהתירו סופן משום תחלתן דזה אינו חדוש וכל הנהו צריכי, ופשוט שכונת התוס' בזה שפשיטא להו דהוא משום דהתירו סופן משום תחלתן אף דבגמ' אמר דלמא להציל שאני דהוא דוקא להציל מאויבים עכו"ם שנפלו על ישראל שיש לחוש שמא ירדפו אחרים ... והוא משום דלתוס' דגם סיפא דכל היוצאין להציל איירי גם בחכמה הבאה לילד והתירו אפילו לחזור למקומה אף שליכא חשש סכנה כשתשאר שם שהוא רק משום דהתירו סופן משום תחלתן, וכן מפורש בחדושי הרשב"א בביצה דף י"א ע"ב ...

דהא ודאי איכא חילוק ביוצאין להציל דבאלו הצלות שלא ידוע כמה זמן שייך שימשך כגון חכמה הבאה לילד שלא ידוע כמה זמן הוא דלפעמים נמשך משעה שהתחילו חבלי לידה גם יותר ממעל"ע והחכמה יודעת זה הרי באה מתחלה אף לישב שם יותר מיום השבת, וכן הבא להציל מן הגייס ומן הנהר נמי לא שייך שידעו כמה זמן ימשך זה, ואף מן המפולת ומן הדליקה הרבה פעמים אין ידועין

דאם נפלו עליו גל גדול הרי אפשר לימשך ג"כ יותר מיום הסכנה ולחזור לביתו לא שידעו מזה ומ"מ באו כחייב התורה להצלת נפשות ולא נתרשלו, לא שייך לחוש לשמא יתירשלו כשיעזור להם השי"ת ונגמרה מלאכת ההצלה בזמן קצר אם יהיו נאסרין לחזור למקומם דהרשלנין הרי גם כשנתירם לחזור יתירשלו ולא יצאו כלל מחמת דידעו שאפשר שתמשך זמן גדול ויראי' ה' שבאו אף שידעו דהוא מלאכה קשה ואפשר שתמשך זמן גדול הרי לא יתירשלו גם כשהיו אסורין מלחזור כשנגמרה מלאכת ההצלה בזמן קצר דהוא עוד נקל מלעשות מלאכה, שלכן רק מה שיש להקל עלייהו בלא איסור שיוכלו לצאת מה' אמות שהוא ג"כ צער בלא צורך דהוא בזה שלא תיקנו מתחלה עלייהו דיצאו ברשות האיסור יציאה מד' אמותם הקלו לעושי מצוה, אבל לא שייך להתיר להם לעבור איסור יציאה חוץ לאלפים שזה הא נאסר בכל אופן ורק שנדחה בשביל פ"ג שלחזור שאינו שוב פ"ג לא שייך שידחה. ... לזה איכא אולי גם חשש קטן דהתירשות לא אסרו מתחלה עלייהו יציאה מד' אמות אלא נתנו להם אלפים כאנשי העיר ואם הוא בדרך שיהיה להם אלפים לכל רוח במקום שנמצאין. ואם הוא הצלה כזו שידוע היה שהוא רק לזמן קצר כגון רופא שבא לראות את החולה ולעשות סמי רפואה שידוע שכל צורך ביאתו להפ"ג הוא זמן קצר. .... וכדומה הרבה אופני הצלות שידוע שהוא רק זמן קצר אם נאסור לחזור למקומו יש לחוש להתירשות שבזה התירו סופן משום תחלתן.

❖ עיין עוד בלוחות רבינו (הכאנות מן ההקילות יעקב ז"ל) ח"א עמ' קנה' נקט מן החז"ר ז"ל "שאין לאסור לרופא הנוסע נקטת לחולה לחזור עם מכונתו לניקו כדי שלא להכשילו לעתיד קיסרנ' לנסוע נקטת לחולה".

**שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן ח**

רופא שנקרא לחולה מסוכן אם מותר לחזור לביתו ע"י חלול שבת ימקצת מהדברים האמורים כאן טובאים בסיומן הקודם, אך היות ונדפס בספר החשוב והמפורסם "אגרות משה" חלק ד' אריח סי' פ' פסק הלכה בענין זה מהאי גאון וצ"ח מפורסם הקדוש ברוך הוא יאריך ימיו ושנותיו בשב' ובנעימים, והדברים נוגעים למלאכות דאורייתא בשבת, הנני מפרסם מאמר זה לאחר שהגאון הג"ל שליט"א נתן לי רשות על כך.

... עכ"פ פשוט הדבר שלא התירו מלאכה דאורייתא אלא לענין כלי זיין אבל ברופא שנקרא בשבת לחולה וכן חכמה הבאה לילד והבא להציל מן הדליקה אף על גב שיש להם אלפים אמה לכל רוח, מ"מ גם למקומם אינם מותרים לחזור אם זה יותר מתחום שבת וכ"ש שלא לחלל שבת באיסורי תורה, שהרי גם ביוצאים להציל מאויבי ויד עכו"ם תקיפה ג"כ לא שרי אלא אי"כ הם מפחדים לשבות במקום שהצילו, וזה ודאי פשוט דמכשירי רפואה שהם כלי אומנות של הרופא והמילדת לא שייכי כלל לסוג ההיתר של כלי זיין דהוא רק משום מעשה שהיה שרדפוס אויבים ונכנסו ליטול כלי זיינם.

אולם ראיתי בשו"ת אגרות משה בחלק אריח ח"ד סי' פ' שנשאל על כך ... גם בעיקר הדבר צ"ע דלשיטתו שלענין חזרה לביתו יש להתיר אפי' איסורי תורה משום טעמא דיש לחוש שבני ביתו לא יניחוהו בפעם אחר וגם שהוא עצמו יתירשלו" יהא קשה דמאי פריך התם הגמ' בעירובין אהא דחזרין למקומן דמשמע אפי' טובא מהא דתנן ברישא רק אלפים אמה לכל רוח ותו לא, הרי יכולים לתרץ בפשיטות דחזרה לביתו שאני ומה שאמרו ברישא רק אלפים אמה לכל רוח היינו אפילו כשאינו חוזר כלל לביתו, ומוכח ודאי מזה דלא עלתה כלל על דעת חז"ל לחוש להכי.

... ואף שלצערנו יש הרבה רופאים קלי דעת אשר לגבי דידהו החשש הוא אמת שהם חשודים להמנע מלכת להציל את החולה אם לא יוכלו אחי"כ לחזור ברכב לביתם, מ"מ אנו אין בכוחנו להתיר משום כך איסורי תורה, ורק מצנין בחת"ס הנ"ל בחו"מ סי' קצ"ד שמתיר משום כך לרופא לחזור לביתו ברכב של נכרי משום האי טעמא שאם לא נתיר ימנע מלבוא בפעם אחרת, ואף שלענ"ד גם זה צ"ע קצת שהרי לא מצנין שהתירו לחכמה הבאה לילד או בשאר ענין של פקו"ג כי אם לענין זה שהשוו אותם שיהיו גם הם כאנשי העיר שיש להם אלפים אמה לכל רוח מפני שאם לא יהיו רשאים לזוז ממקומם ולהיות שזה לבני העיר יש לחוש שבפעם אחרת ימנעו עצמם מלבוא, אבל לא מצנין שהעדיפו אותם יותר מאנשי העיר ולהתיר אותם לשוב לביתם בשבת בעגלה של נכרי, מ"מ כבר הורה זקן ואפשר שזה ג"כ נכלל בזה שהם רוצים להיות כבני העיר שכל אחד נמצא בביתו ולא במקום אחר, והבו דלא להוסיף עלה להתיר גם מלאכות דאורייתא, וגם בעובדא דהחת"ס אפשר שהי' צריך הרופא להטריח ולחפש מקום שיוכל לשהות שם כראוי עד מוצ"ש, משא"כ ברופא שיוכל להשאיר בכבוד בבית החולים וכדומה אלא שרוצה יותר טוב להיות בביתו אפשר דאסור גם להחת"ס אפי' ע"י נכרי, אך אעפ"כ נראה בזה להקל וכמו שכתבו האחרונים להתיר משום כך ליתן לרופא שכר שבת משום האי טעמא דשמא יצא מזה מכשול שימנעו עצמם בפעם אחרת אם לא יוכל לקבל שכרו, וכן מצנין לענין ד' דברים הפטורין במתנה דפטורין גם בחזרתן עיין שם בכס"מ פ"ו ממלכים הי"ג, אבל עכ"פ לא איסורי תורה.